

Sanat Ekonomisi

Murat ŞAHİN

CARL COURT GETTY

İnsanın yeryüzünde nüfuz bulmasının ilk anlarından itibaren, insanların ihtiyaçları yine insanların faaliyetlerine konu olmuştur. Bu faaliyetler avcı toplayıcılıkta beslenme ile başlamış, korunma ve barınma gibi insanların yaşamını sürdürebilir kılacak temel gereksinimlerle devam etmiştir. Ancak ihtiyaçları çerçevesinde ilk insanların yaşamlarını sürdürmeleri için elde ettikleri gereksinimlerin bazıları zaman zaman ihtiyaç fazlası olmuş ve ilk insanlar arasında bu fazlalıklar ihtiyaçlarını karşılayamayan ve başka fazlalıklara sahip insanlar arasında takasa dönüşmüştür. Böylece ekonominin icadı gerçekleşmiştir.

Çöpteki Aşk 2018'de Banksy tarafından Sotheby's Londra'da yapılmış bir sanat eseridir. 2006'da resmettiği *Kırmızı Balonlu Kız* resminin, 1,042,000 sterlinlik rekor fiyata satılmasından hemen sonra beklenmedik bir şekilde kendi kendini imha etmesiyle oluşmuştur.

İnsanın ilk icatları arasında yer alan ekonomi sayesinde temel ihtiyaçlar ve gereksinimlerin dışında kalan duygunun, tasarımın ve güzelliğin yansıtıldığı üstün yaratıcılığa dayanan unsurlarda ekonomi sınırları içine girmiş ve çeşitli değişim araçlarına da konu olmuştur. İşte burada sanat ekonomisi oluşmuştur. Haliyle sanat ekonomisi, yüzyıllar boyunca insanların duyu ve duygularına dokunan akımlara sahip öğelerin ekonomik bir değerinde değişimine bahis olmuştur.

Sanat ekonomisi içinde çeşitli unsurlara sahip sanat eserleri belli bir ekonomik değerde ifade edilmektedir. Bu ekonomik değer belli bir piyasanın oluşmasını sağladığı gibi yine belli bir piyasanın da oluşmasını engellemektedir. Çünkü her eserin insanlarda yarattığı izlenim farklı olduğundan bu izlenimin yine farklı bir bakış açısı altında farklı ekonomik değerlerde değerlendirilmesini muhtemel kılmaktadır. Nitekim bu değerlendirme sübjektiftir.

Bir eser için biçilen kıymet başkası için düşük veya bir başkası için yüksek olabilir. Bu sebeple bu eserleri değerlendiren koleksiyonerler sanat ekonomisi içerisinde değer olarak belirleyicidir. Koleksiyonerler, mevcut eseri birden fazla eser ile karşılaştırma yaparak eserin özgünlüğünü ve dikkat çekici özelliklerini ortaya koyabilirler. Nitekim koleksiyonerler, eser sahibi sanatçının da dolaylı olarak sanat ekonomisi içindeki yerini de belirlerler.

Sanat ekonomisinden bahsedebilmemiz için koleksiyonerlerin ve bu eserlere ilgi duyan kesimin çokluğu ve ilgilerinin yoğunluğu söz konusu olmalıdır. Bu sayede oluşacak ekonomide yaygınlık artacak ve ilgili alandaki sanatçılar da çağın ötesinde sürekli olarak yaşatılacaktır.

Sanat ekonomisinin geliştiği toplumların kültürleri yine bu ekonomi sayesinde başka ülkelere transfer olacaktır. Kültürel zenginliğin ihracatını da mümkün kılacaktır. Sanat ekonomisi mümkün oldukça birçok sanatçının da yetişmesi söz konusu olacaktır.